

Etelä-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus
Ympäristö- ja luonnonvarat
PL 77
67101 KOKKOLA

Viite: Lausuntopyyntö 21.8.2024

Luonnonsuojelulain 35 § 2 mom. mukainen lausunto Natura-alueisiin kohdistuvia vaikutuksia koskevista arvioinneista, Toholampi-Lestijärven tuulivoimapuisto ja 400/110kv voimajohto

Asian tausta

Tuulivoimayhtiö wpd Suomi Oy suunnittelee 49 tuulivoimalan suuruisen maatuulivoimapuiston rakentamista Toholammin ja Lestijärven kuntien alueelle rajautuen koillisosastaan Sievin kunnanrajaan. Hankealueen pohjoisosasta on etäisyyttä Toholammin keskustaan noin 8 kilometriä ja hankealueen eteläosasta Lestijärven kirkonkylään noin 7 kilometriä. Hankealueen suuruus on yhteensä noin 46 km².

Hankkeesta on toteutettu vuosina 2013–2016 ympäristövaikutusten arviointimenettely (YVA). Samanaikaisesti arvioinnin kanssa on laadittu tuulivoima-alueen osayleiskaavoja, jotka ovat hyväksytyjä ja lainvoimaisia.

Käynnissä olevassa hankkeen päivityksessä on tarkoitus käydä läpi YVA-prosessi ja tarkistaa osayleiskaavoja, koska hankealueen tuulivoimaloiden kokonaiskorkeutta ja maksimitehoa halutaan voimaloiden tekniikan kehittymisen myötä korottaa. Samalla päivitetään hankkeen sähkönsiirtoa kokonaistehon kasvamisen vuoksi. Hankkeen sisäisten sähköasemien sijaintien vuoksi myös hankealuearajaus laajenee vähäisissä määrin. Näistä syistä myös aikaisemmassa YVA-menettelyssä vuonna 2016 laadittu Natura-arviointi on ollut tarpeen päivittää.

Tuulivoimayksiköt ovat teholtaan enintään 8 MW ja voimaloiden kokonaiskorkeus on enintään 270 metriä. YVA-arviointiselostuksessa sekä Natura-arvioinnissa käsitellään seuraavat hankevaihtoehdot:

Vaihtoehto 0- (VE0-)

Hanketta ei toteuteta: tuulivoimapuistoa ei rakenneta hankealueelle.

Vaihtoehto 0 (VE0)

Osayleiskaavoissa vahvistettu ja hyväksytty hankevaihtoehto eli 49 voimalaa, joiden lapapituus on noin 65 metriä, kokonaiskorkeus on enintään 230 metriä ja maksimiteho n. 3 MW (yht. 147 MW).

Vaihtoehto 0+ (VE0+)

49 voimalaa, joiden lapapituus on enintään 85 metriä, kokonaiskorkeus on enintään 230 metriä ja maksimiteho n. 5,4 MW (yht. 266,9 MW). Tälle hankevaihtoehdolle on olemassa lainvoimaiset rakennusluvut.

Vaihtoehto 1 (VE1)

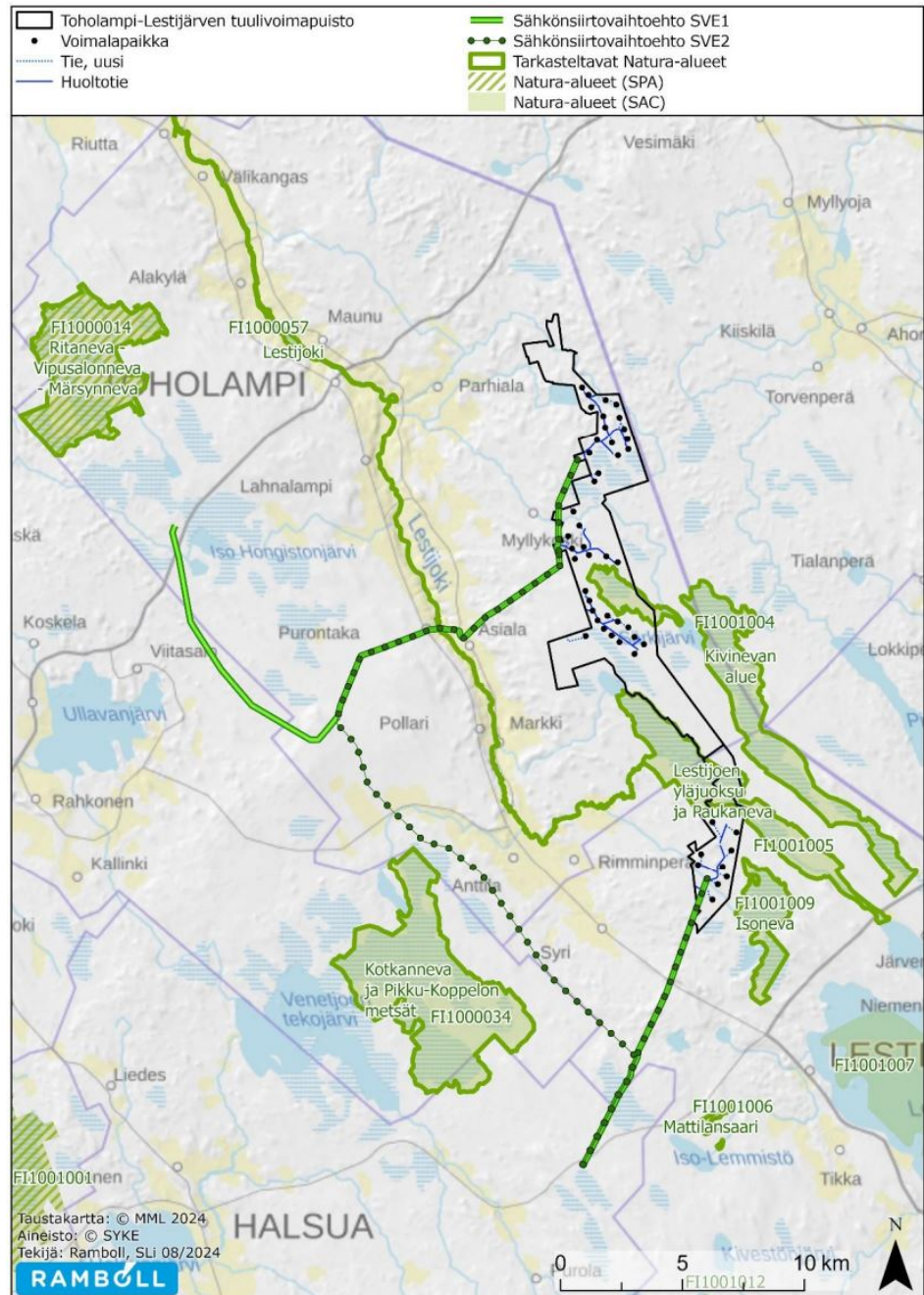
49 voimalaa, joiden lapapituus on enintään 100 metriä, kokonaiskorkeus on enintään 270 metriä ja maksimiteho 8 MW (yht. 392 MW).

Sähkönsiirtovaihtoehtoja on kaksi SVE1 ja SVE2.

Tiedot Natura-alueesta Natura-arvioinnissa tarkasteltavat Natura 2000 -verkostoon kuuluvat alueet esitellään taulukossa 1 sekä kuvassa 1.

Taulukko 1. Natura-alueet sekä etäisyydet voimaloihin ja voimajohtoihin

Natura-alue	Etäisyys lähimpään voimalaan	Etäisyys lähimpään voimalinjareittiin
Lestijoen yläjuoksu ja Paukaneva (FI1001005, SAC)	508 m	2,7 km (SVE1)
Kivineva (FI1001004, SAC)	265 m	1,3 km (SVE1)
Isonneva (FI1001009, SAC)	605 m	1,6 km (SVE1)
Lestijoki (FI1000057, SAC)	3,4 km	0 m (SVE1)
Ritaneva-Vipusalonneva-Märsynneva (FI1000014, SAC/SPA)	17,2 km	3,8 km (SVE1) 13,5 km (SVE2)
Kotkanneva ja Pikku-Koppelon metsät (FI1000034, SAC)	8,9 km	4,5 km (SVE1) 510 m (SVE2)
Mattilansaari (FI1001006, SAC)	8,4 km	3,5 km (SVE1)

Kuva 1. Hankealue, sähkösiirtovaihtoehdot sekä Natura-alueet.

Lestijoen yläjuoksu ja Paukannevan Natura 2000 -alue (SAC)

Natura-suojeluohjelman alueista lähin, Lestijoen yläjuoksu ja Paukannevan Natura-alue, sijoittuu osin hankealueen sisälle sen keski- ja eteläosaan. Alueen pinta-ala on 1 551 hehtaaria. Aluekokonaisuus muodostuu kahdesta erillisestä alueesta, Lestijoen yläjuoksusta (Jatkonnevasta), sekä Paukannevasta. Jatkonnevan alueella Tikkakosken alapuolella Lestijoki on varsin luonnontilainen ja maisemallisesti hieno. Lestijoen yläjuoksu, joka pysyy talvisin sulana usean kilometrin matkalta, on maakunnan merkittävin koskikarojen

talvehtimisaalue. Myös alueen kasvillisuus on merkittävä ja siihen sisältyy monta uhanalaista ja harvinaista lajia. Paukaneva on laaja, yhtenäinen, karu aapasuoalue, jossa on luonnontilaisia alueita.

Alueen suojelun perusteena olevista luontotyypeistä Natura-alueella esiintyy mm. aapasoita, keidassoita ja vuorten alapuoliset tasankojoet-luontotyyppiä.

Suojelun perusteena olevat luontodirektiivin luontotyypit

Humuspitoiset lammet ja järvet 0,29 %

Luonnontilaiset jokireitit 1,5 %

Pikku joet ja purot 0,44 %

Keidassuot 69 %

Vaihettumissuot ja rantasuot 0,25 %

Aapasuot 18 %

Luonnonmetsät 0,19 %

Puustoiset suot 18 %

Tulvametsät 0,42 %

Lisäksi Natura-tietolomakkeella suojelun perusteena oleviksi lajeiksi mainitaan saukko ja metsäpeura.

Kivinevan Natura 2000 -alue (SAC)

Kivinevan Natura-alue sijoittuu osin hankealueen sisälle. Alueen pinta-ala on 2 120 hehtaaria. Lamminneva-Kivineva-Tuomikonneva on luonnontilainen kolmen edustavan suoalueen ja niiden välisten metsäalueiden kokonaisuus. Kivineva on ravinteikas ja paikoin esiintyy jopa runsasravinteista rimpilettöä. Nevan luoteispäässä osa valuvesistä kertyy luonnontilaiseksi Tuomikonojaksi, joka kiemurtelee edelleen Tuomikonnevan kautta Särkijärveen. Tuomikonneva on paikoin rehevä ja sillä esiintyy useita uhanalaisia kasveja. Myös Särkijärven ranta-alueet ja Matoneva ovat lajistollisesti arvokkaita. Alueen monipuolisuutta lisäävät Vedenputouksenkankaan sekametsät sekä Jänissalon lettomaiset ja tulvaiset luontotyypit.

Suojelun perusteena olevista luontotyypeistä alueella esiintyy pääosin aapasoita, keidassoita, puustoisia soita ja boreaalista luonnonmetsää.

Suojelun perusteena olevat luontodirektiivin luontotyypit

Humuspitoiset lammet ja järvet 2,8 %

Luonnontilaiset jokireitit 0,002 %

Pikkujoet ja purot 0,10 %

Keidassuot 18 %

Letot 0,004 %

Aapasuot 67 %

Luonnonmetsät 5,7 %

Lehdot 0,03 %

Metsäluhdot 0,33 %

Tulvametsät 0,07 %

Puustoiset suot 12 %

Suojelun perusteena olevana lajina alueella on metsäpeura.

Alueella esiintyy myös runsaasti uhanalaisia kasvilajeja ja se on lajistoltaan edustava.

Isonavan Natura 2000 -alue (SAC)

Lestijärven kunnan puolella lähin Natura-alue Isonava on pinta-alaltaan 632 hehtaaria. Isonava on laaja osittain mesotrofinen/minerotrofinen neva, jossa on laajoja rimmikkoalueita. Alue on poikkeuksellisen suuri alue, joka on säilynyt ojittamattomana suojeluohjelmien ulkopuolella. Suo on sekä linnustoltaan että kasvistoltaan arvokas.

Suojelun perusteena olevista luontotyypeistä alueella esiintyy aapasoita, puustoisia soita, boreaaliset luonnonmetsät -luontotyyppiä sekä humuspitoiset lammet ja järvet -luontotyyppiä.

Luontodirektiivin luontotyypit

Humuspitoiset lammet ja järvet 0,63 %

Aapasuot 85 %

Luonnonmetsät 2,5 %

Puustoiset suot 8,7 %

Lisäksi suojelun perusteena olevana lajina mainitaan metsäpeura.

Lestijoen Natura 2000 -alue (SAC)

Lestijokivarsi kuuluu Lestijoen (FI1000057, SAC) Natura-alueeseen. Natura-alueen pinta-ala on 370 hehtaaria, suojeltu koskiensuojelulain nojalla ja sitä on esitetty erityistä suojelua vaativien vesistöjen ohjelmaan. Suojelun tavoitteet voidaan toteuttaa koskiensuojelulain lisäksi vesilain nojalla. Lisäksi Lestijoen vesistölle on tehty luonnontaloudellinen kehittämissuunnitelma. Natura-alue sijaitsee

lähimmillään noin kolmen kilometrin etäisyydellä hankealueesta länteen. Lestijokilaakso on maisemallisesti arvokas jokimaisemakokonaisuus, jossa vaihtelevat voimakkaat kosket ja verkkaiset suvannot, loivat rantatörmät viljelysaukioineen ja jyrkät puustoiset rannat perinnemaisemineen.

Maisemallisten arvojen lisäksi Lestijoen luontoarvot ovat huomattavia. Lestijoella on erityistä merkitystä meritaimenen eräänä viimeisistä luontaisen lisääntymisen alueista Pohjanmaan rannikkoalueella ja joen nahkiaiskanta on elinvoimainen. Lisäksi latvaosilla esiintyy purotaimenta sekä harjusta. Joen kasvillisuudesta voidaan mainita mm. alueellisesti uhanalaiset kalliopussisammal, haarapalpakko, jokileinikki ja suomenlumme.

Suojelun perusteina olevista luontotyypeistä Lestijoella esiintyy Fennoskandian luonnontilaiset jokireitit-luontotyyppiä, humuspitoiset järvet ja lammet -luontotyyppiä sekä jokisuistot-luontotyyppiä.

Suojelun perusteena olevat luontodirektiivin luontotyypit

Jokisuistot 3,2 %

Humuspitoiset järvet ja lammet 16 %

Luonnontilaiset jokireitit 86 %

Lisäksi suojelun perusteena olevista lajeista tietolomakkeella mainitaan saukko.

Ritaneva-Vipusalonneva-Märsynnevan Natura 2000 -alue (SAC/SPA)

Ritanevan-Vipusalonnevan-Märsynnevan alue on laaja, pinta-alaltaan 2 206 ha. Luonnoltaan se on lukuisten metsäsaarekkeiden kirjoma aapasuoalue. Noin kolmasosa Natura-alueesta on kangasmaata ja valtaosalla siitä kasvaa mäntyvaltainen puusto. Vipusalonnevan eteläpuolelta myös täysin lehtipuustosta koostuvia metsäsaarekkeitä, joissa kookkaat haavat ja koivut ovat yleisiä. Suopinta-alasta yli 50 % koostuu rämeestä. Rämeet ympäröivät kangasmaita vaihtelevina vyöhykkeinä vaihettuen vähitellen avoimiksi nevoiksi.

Suojelun perusteena olevat luontodirektiivin luontotyypit

Humuspitoiset järvet ja lammet 0,08 %

Pikku joet ja purot 0,10 %

Keidassuot 34 %

Vaihettumissuot ja rantasuot 0,21 %

Aapasuot 30 %

Luonnonmetsät 3,2 %

Puustoiset suot 23 %

Suojelun perusteena olevat luonto- ja lintudirektiivin lajit

Lajinimi	Tieteellinen nimi
helmipöllö	<i>Aegolius funereus</i>
suopöllö	<i>Asio flammeus</i>
pyy	<i>Tetrastes bonasia</i>
suokukko	<i>Calidris pugnax</i>
sinisuohaukka	<i>Circus cyaneus</i>
palokärki	<i>Dryocopus martius</i>
ampuhaukka	<i>Falco columbarius</i>
pikkusieppo	<i>Ficedula parva</i>
kurki	<i>Grus grus</i>
mehiläishaukka	<i>Pernis apivorus</i>
kapustarinta	<i>Pluvialis apricaria</i>
mustakurkku-uikku	<i>Podiceps auritus</i>
kalatiira	<i>Sterna hirundo</i>
teeri	<i>Tetrao tetrix</i>
metso	<i>Tetrao urogallus</i>
liro	<i>Tringa glareola</i>
pohjansirkku	<i>Emberiza rustica</i>
keltävästäräkki	<i>Motacilla flava</i>
lisäksi 2 salassa pidettävää lajia	

Kotkanneva ja Pikku-Koppelon metsät -Natura 2000 -alue (SAC)

Kotkanneva on eräs Pohjanmaan aapasuovyöhykkeen suurimmista soista. Natura-alueen pinta-ala on 3 305 ha. Alueella on arvokkaita suokasviyhdyskuntia, sekä uhanalaista tai harvalukuista nisäkäs- ja lintulajistoa. Suoalue on lisäksi erämainen sijaiten laajojen asumattomien alueiden keskellä. Yhtenäistä avosuoaaluetta rikkovat ainoastaan paikoin suosta kohoavat moreenisaarekkeet, sekä pienet lammet ja rimmet. Pikku-Koppelon metsät ovat kaksi erillistä tuoreenkankaan sekametsäkuviota Kotkannevan yhteydessä. Metsät ovat eteläisessä osassa luonnontilaisen kaltaisia pioneerivaiheen metsiä.

Suojelun perusteena olevat luontodirektiivin luontotyypit

Humuspitoiset lammet ja järvet 0,20 %

Keidassuot 42 %

Vaihtumissuot ja rantasuot 0,11 %

Letot 0,09 %

Aapasuot 40 %

Luonnonmetsät 0,73 %

Lehdot 0,02 %

Puustoiset suot 16 %

Lisäksi Natura-tietolomakkeella suojelun perusteena oleviksi lajeiksi mainitaan saukko ja metsäpeura.

Mattilansaaren Natura 2000 -alue (SAC)

Mattilansaari on pieni, kahdesta palasta muodostuva vanhojen metsien suojelualue, yhteensä 59 ha. Se on pienialainen vanhojen metsien suojelukohde. Alue on pääasiassa havupuuvaltaista vanhaa metsää, jossa esiintyy myös edustavaa epifyyttijäkälälajistoa. Pienen kokonsa vuoksi metsänhoidosta ja ojituksista johtuvat vaikutukset ovat normaalia suuremmat ja tärkein uhka alueen luontoarvoille.

Suojelun perusteena olevat luontodirektiivin luontotyypit

Aapasuot 32 %

Luonnonmetsät 71 %

Puustoiset suot 15 %

Hankkeen arvioidut vaikutukset Natura-alueille

Lestijoen yläjuoksu ja Paukanevan Natura 2000 -alue (SAC)

Yhteenvedona Lestijoen yläjuoksu ja Paukanevan Natura-alueen lähimpien voimaloiden etäisyydet ovat niin pitkiä, etteivät ne aiheuta merkittäviä vaikutuksia Natura-alueeseen. Kaikki muut voimalat ja tiet sijoittuvat yli kilometrin etäisyydelle, eikä niillä ole vaikutusta Natura-alueen luontotyypeihin. Lestijärven puoleisen osa-alueen 110 kV voimajohdon rakentamisesta Natura-alueen luontotyypeihin voi aiheutua korkeintaan vähäistä ja lyhytaikaista vaikutusta. Saukkoon kohdistuvien vaikutusten arvioidaan jäävän vähäisiksi, eikä sähkönsiirrosta ei arvioida syntyvän vaikutuksia saukolle pitkän etäisyyden vuoksi.

Hankkeen vaikutuksista arvioidaan, että Lestijoen yläjuoksu ja Paukanevan Natura-alueen tietolomakkeella mainitulle metsäpeuralle syntyvät rakentamisvaiheen mahdolliset merkittävät vaikutukset vaihtoehtoissa (VE1, VE0+, VE0, SVE1, SVE2) voidaan välttää lievennyskeinoin. Purkuvaiheessa melun ja ihmistoiminnan lisääntyessä häiriövaikutukset voivat jälleen lisääntyä ollen melko samankaltaisia kuin rakennusvaiheessa. Lisäksi arvioidaan, että vaihtoehtojen välillä ei

ole olennaista eroa vaikutusten suhteen. Tuulivoiman aiheuttamia mahdollisia vaikutuksia metsäpeuraan on laajemmin käsitelty hankkeen YVA-selostuksessa, sekä metsäpeuraselvityksessä.

Hankkeen vaikutukset arvioidaan tietolomakkeella mainitulle lintulajeille kaikissa vaihtoehdoissa (VE1, VE0+, VE0) vähäisiksi. Lisäksi arvioidaan, että vaihtoehtojen välillä ei ole olennaista eroa Natura-alueen linnustoon kohdistuvien vaikutusten suhteen.

Kivinevan Natura 2000 -alue (SAC)

Yhteenvedona voidaan todeta, että huomioitaessa vähäiset Natura-alueelle kohdentuvat muutokset sekä nykyisten luontotyyppien tila, että hanke ei aiheuta merkittäviä vaikutuksia Kivinevan Natura-alueen luontotyyppeihin. Luontotyytit ja myös niiden ennallistamismahdollisuudet säilyvät hankkeen rakentamisen ja toiminnan ajanakin.

Hankkeen vaikutuksista arvioidaan, että Kivinevan Natura-alueen tietolomakkeella mainitulle metsäpeuralle syntyvät rakentamisvaiheen mahdolliset merkittävät vaikutukset vaihtoehdoissa (VE1, VE0+, VE0, SVE1, SVE2) voidaan välttää lievennyskeinoin. Purkuvaiheessa melun ja ihmistoiminnan lisääntyessä häiriövaikutukset voivat jälleen lisääntyä ollen melko samankaltaisia kuin rakennusvaiheessa. Lisäksi arvioidaan, että vaihtoehtojen välillä ei ole olennaista eroa vaikutusten suhteen. Tuulivoiman aiheuttamia mahdollisia vaikutuksia metsäpeuraan on laajemmin käsitelty hankkeen YVA-selostuksessa, sekä metsäpeuraselvityksessä.

Hankkeen vaikutukset arvioidaan vaihtoehdossa VE1 yhdelle Kivinevan Natura-alueen tietolomakkeella mainitulle lintulajille merkittävän kielteisiksi ja kohtalaisen kielteisiksi vaihtoehdoissa VE0+ ja VE0. Vaikutukset eivät kohdistu Natura-alueen suojeluperusteisiin. Vaikutuksia on mahdollista lieventää erilaisin toimenpitein, joita toteuttamalla vaikutukset eivät ole merkittävän kielteisiä. Toiseen tietolomakkeella mainittuun lintulajiin ja muuhun lintulajistoon arvioidaan kohdistuvan vähäisiä vaikutuksia. Näiden lajien osalta vaihtoehdoista muodostuvien vaikutusten suhteen ei ole eroa.

Isonenvan Natura 2000 -alue (SAC)

Isonenvan Natura-alueen valuma-alueelle ei sijoitu tuulivoimaloita tai teitä, näin ollen voimaloista ei katsota aiheutuvan luontotyyppeihin tai kasvillisuuteen vaikutuksia. Voimalinjan ja Naura-alueen jää myös tiealue, joka estää vesien normaalin virtaaman. Alueen länsipuolelle suunnitellun sähkölinjan rakentamisesta olemassa olevien voimajohtojen rinnalle ei todennäköisesti voi muodostua Naura-alueen luontotyyppeihin vaikutusta tai se on hyvin vähäistä ja lyhytaikaista.

Yhteenvetona hankkeen vaikutuksista arvioidaan, että Isonen Natura-alueen tietolomakkeella mainitulle metsäpeuralle syntyvät rakentamisvaiheen mahdolliset merkittävät vaikutukset vaihtoehdoissa (VE1, VE0+, VE0, SVE1, SVE2) voidaan välttää lievennyskeinoin. Purkuvaiheessa melun ja ihmistoiminnan lisääntyessä häiriövaikutukset voivat jälleen lisääntyä ollen melko samankaltaisia kuin rakennusvaiheessa. Lisäksi arvioidaan, että vaihtoehtojen välillä ei ole olennaista eroa vaikutusten suhteen. Tuulivoiman aiheuttamia mahdollisia vaikutuksia metsäpeuraan on laajemmin käsitelty hankkeen YVA-selostuksessa, sekä metsäpeuraselvityksessä.

Hankkeen vaikutukset arvioidaan Isonen Natura-alueen tietolomakkeella mainitulle lintulajeille kaikissa vaihtoehdoissa (VE1, VE0+, VE0) kohtalaisiksi tai vähäisiksi. Lisäksi arvioidaan, että vaihtoehtojen välillä ei ole olennaista eroa Natura-alueen linnustoon kohdistuvien vaikutusten suhteen.

Lestijoen Natura 2000 -alue (SAC)

Tuulivoima-alueen ja sähkönsiirtoreitin etäisyys Lestijoen Natura-alueesta on pitkä, eikä vähäistä suurempaa vaikutusta kuormituksesta arvioida aiheutuvan. Yhteenvetona hankkeen lyhytaikaisista vaikutuksista Lestijoen Natura-alueen tietolomakkeella mainittuihin luontotyyppeihin ja lajeihin vaihtoehdoissa (SVE1, SVE2) ei arvioida merkittäviksi, kun poraustyö suunnitellaan hyvin ja ajoitetaan oikea-aikaisesti.

Ritaneva-Vipusalonneva-Märsynnevan Natura 2000 -alue (SAC/SPA)

Tuulivoima-alueen ja sähkönsiirtoreitin etäisyys Ritaneva-Vipusalonneva-Märsynnevan Natura-alueesta on pitkä, eikä vähäistä suurempaa vaikutusta arvioida aiheutuvan. Yhteenvetona hankkeen vaikutukset arvioidaan Ritaneva-Vipusalonneva-Märsynnevan Natura-alueen tietolomakkeella mainitulle lintulajeille kaikissa vaihtoehdoissa (VE1, VE0+, VE0) vähäisiksi tai olemattomiksi sekä luontotyyppeihin ja lajeihin korkeintaan vähäisiksi ja lyhytaikaisiksi.

Kotkanneva ja Pikku-Koppelon metsät -Natura 2000 -alue (SAC)

Yhteenvetona hankkeen vaikutukset Kotkanneva ja Pikku-Koppelon metsät - Natura-alueen tietolomakkeella mainitulle lintulajeille kaikissa vaihtoehdoissa (VE1, VE0+, VE0, SVE1, SVE2) arvioidaan etäisyyden vuoksi vähäisiksi sekä luontotyyppeihin ja lajeihin korkeintaan vähäisiksi ja lyhytaikaisiksi.

Sähkölinjauvaihtoehdoista SVE2 sijoittuu lähimmillään noin 500 metrin etäisyydelle Natura-alueesta. Etäisyyden takia sähkönsiirrosta ei arvioida syntyvän vaikutuksia saukolle tai karhulle. Voimalinja sijoittuu osittain metsäpeuroille tärkeiden elinympäristöjen läheisyyteen

Kotkannevan ympäristössä, mutta voimalinjan vaikutusten arvioidaan jäävän vähäisiksi johtuen pienistä pinta-alamuutoksista. Lisäksi voimalinja vaikutusmekanismeineen sijoittuu etäälle Natura-alueesta ja arvokkaista luontokohteista sekä metsäpeuran kannalta olennaisista elinympäristöistä. Voimajohtoreitti SVE2 sijoittuu Kotkannevan itäpuoliselle alueelle sivuten metsäpeuran vasomisalueita idässä noin kahden kilometrin etäisyydellä Natura-alueesta. Pohjoisessa voimajohtoreitti ohittaa Etelänevan ja Kuirinevan siten, että Kuirinevan vasomisalueen väliin jää kapea metsäinen vyöhyke. Tuulivoiman aiheuttamia mahdollisia vaikutuksia metsäpeuraan on laajemmin käsitelty hankkeen YVA-selostuksessa, sekä metsäpeuraselvityksessä.

Mattilansaaren Natura 2000 -alue (SAC)

Toholampi-Lestijärven tuulivoima-alueesta ei aiheudu vaikutuksia Mattilansaaren Natura-alueelle voimaloista tai sähkönsiirrosta pitkien etäisyyksien vuoksi. Myöskään muihin Natura-alueisiin ei ole odotettavissa vaikutuksia voimaloista tai sähkönsiirrosta pitkien etäisyyksien vuoksi.

Vaikutusten lieventäminen ja seuranta

Toholampi-Lestijärven hankkeeseen liittyen on keskeistä, että voimaloiden sijoituspaikkojen valinnan lisäksi metsäpeuraan kohdistuvia vaikutuksia on mahdollista lieventää mm. sijoittamalla rakennustyöt kriittisimmillä paikoilla aktiivisen lisääntymiskauden sekä syksyisen vaelluskauden ulkopuolelle. Myös käytettävien maa-ainesten otto paikkojen sijainneilla voidaan vaikuttaa häiriöalueiden laajuuteen ja kestoon. Lisäksi varovaisuusperiaatteen mukaisesti lieventämistoimena esitetään Lestijärven puoleisen hankkeen toteuttamisen siirtämistä lähtökohtaisesti siksi aikaa, kunnes meneillään olevan Windlife-tutkimushankkeen tulokset valmistuvat ja tuovat lisää tutkimusnäyttöä valmistuessaan. Lestijärven puolen voimaloiden rakentamisesta päätettäisiin jatkossa, mikäli tutkimukset osoittaisivat toimenpiteen välttämättömäksi. Siten myöskään metsäpeuran vaeltamiseen liittyvä mahdollinen häiriö ei muodostuisi merkittäväksi, ja olisi tarvittaessa lievennystoimien myötä estettävissä.

Tuulivoimahankkeeseen liittyvä seurantasuunnitelma esitetään YVA-selostuksen yhteydessä. Keskeisiä seurattavia seikkoja salassa pidettävällä lajilla ovat voimaloiden aiheuttamiin käyttäytymismuutoksiin sekä pesintämenestykseen kohdistuvat vaikutukset. Metsäpeuralla keskeisiä seurantakohteita ovat rakentamisen ja käytön vaikutukset vasomisalueisiin, laidunalueisiin sekä vaellusreitteihin.

Vaikutukset Natura-alueiden eheyteen

Merkittäviä vaikutuksia ei siten ole odotettavissa Natura-alueen suojeluperusteena mainittujen lajeihin tai niiden runsaussuhteisiin tai luontotyyppeihin, eikä siten myöskään alueen eheyteen tai ekologiseen

rakenteeseen. Tuulivoiman vaikutukset eivät kohdistu Natura-alueen ekologiseen rakenteeseen tai toimintaan tavalla, joka vaarantaisi luontotyyppien tai niistä riippuvaisten lajien kantojen säilymisen elinvoimaisina.

Lisäksi arvioidaan, että hankkeessa suunnitellut muutokset (VE0+, VE1, SVE1, SVE2) verrattuna aikaisemman YVA-, kaava-, ja luvitusvaiheen lainvoimaisen kaavan (VE0) mukaiseen toteutukseen eivät tulisi lisäämään Natura-alueen eläimistöön kohdistuvia vaikutuksia. Populaatioiden kannan kasvuun hankkeella ei olisi vähäistä suurempaa merkitystä, koska vaikutuksen arvioidaan olevan väliaikainen rakentamisvaiheeseen liittyvä. Lievennystoimet huomioiden, vaikutukset Natura-alueiden koskemattomuuteen eivät nousisi merkittäviksi myöskään vaihtoehdossa (VE1).

Linnuston osalta lieventämistoimenpiteet huomioiden kokonaisuutena arvioidaan, että hanke on toteuttavissa ilman, että se vaikuttaa merkittäväällä tavalla Natura-alueiden eheyteen, ekologiseen rakenteeseen tai vaarantaisi niillä esiintyvien lintulajien kantojen säilymistä elinvoimaisina. Lisäksi arvioidaan, että lieventämistoimenpiteet huomioiden hankkeessa suunnitellut muutokset verrattuna lainvoimaisen kaavan mukaiseen toteutukseen eivät tulisi merkittäväällä tavalla lisäämään Natura-alueiden linnustoon kohdistuvia vaikutuksia.

Etelä-Pohjanmaan ELY-keskuksen lausunto

Natura-arvioinnin kattavuus

Natura-arvioinnissa tarkasteltavat Natura-alueet sekä niiden lähiympäristö on valittu tarkoituksenmukaisesti ottaen huomioon niiden suojeluperusteina olevat lajit ja luontotyypit sekä luontotyypeille ominainen lajisto.

Natura-arvioinnin toteutus ja menetelmät

ELY-keskuksen näkemyksen mukaan Natura-arvioinnin toteutus ja menetelmät vastaavat valtaosin Natura-arviointeihin sisällytettäviä laatuvaatimuksia, eikä ELY-keskus näe puutteita suojeluperusteisten luontotyyppien, luontotyypeille ominaisen lajiston, tai saukon arviointien osalta.

ELY-keskuksen näkemyksen mukaan Natura-arvioinnissa käsitellään varsin laajasti metsäpeuraan kohdistuvia vaikutuksia. Erityisesti metsäpeuran Natura-alueen ja ympäröivien alueen käyttöä on kuvattu monipuolisesti ja uusia metodeja käyttäen (mm. polkuverkostotarkastelu). Tuulivoiman vaikutusmekanismit metsäpeuraan on kuitenkin tunnistettu osin tarkoituksenhakuisesti, joita avataan myöhemmin lajikohtaisessa tarkastelussa. Tämä johtaa siihen,

että hankkeen todennäköisiä vaikutuksia metsäpeuraan ei olla pystytty tunnistamaan.

Johtopäätökset

Suojeluperusteena esiintyvät luontotyypit

Natura-arvioinnissa esitettyjen tietojen ja vaikutusmekanismien perusteella ELY-keskus yhtyy arvioinnissa esitettyyn näkemykseen, että hankkeella ei ole todennäköisesti merkittävää vaikutusta Natura-arvioinnissa tarkasteltavien Natura-alueiden suojeluperusteena oleviin luontotyyppeihin.

Saukko

ELY-keskus yhtyy arvioinnin päätelmään, että saukkoon ei arvioida kohdistuvan suoria eikä välillisiä merkittäviä vaikutuksia.

Linnusto

ELY-keskus yhtyy Natura-arvioinnin päätelmään, että lähimmillään 3,8 kilometrin etäisyydelle sijoittuvan sähkönsiirtovaihtoehdon SVE1 vaikutukset Ritaneva-Vipusalonneva-Märsynnevan Natura-alueen tietolomakkeella mainitulle lintulajeille arvioidaan vähäisiksi tai olemattomiksi.

Metsäpeura

Toholampi-Lestijärven Natura-arvioinnissa sekä erillisessä metsäpeuraselvityksessä tarkastellaan tuulivoiman vaikutuksia metsäpeuraan varsin kattavasti ja yksityiskohtaisesti kaikilla niillä Natura-alueilla, joilla metsäpeura on suojeluperusteena (Lestijoen yläjuoksu ja Paukaneva, Kivineva, Isoneva, Kokkoneva). Selvitysten johtopäätöksenä todetaan, että toteutettujen tarkastelujen ja selvitysten perusteella Toholampi-Lestijärven hankealue ja sähkönsiirtoreitit sijoittuvat metsäpeuran aktiivisesti käyttämille alueille. Sekä Toholammin että Lestijärven osa-alueilla on molempien läheisyydessä useampien neliökilometrien laajuudella vasomis- ja vasanhoitoalueita. Kesäaikaiset elinympäristövaatimukset arvioidaan täyttyvän erinomaisesti useilla hankealueiden läheisillä soilla, erityisesti Aittosenneva-Kivinevalla, Isonevalla sekä Tuohinevoilla. Näistä ainoastaan Tuohinevat sijaitsevat Natura-alueiden ulkopuolella. Suurin osa hankkeen ympäristön vaellushavainnoista keskittyy välittömästi hankealueiden eteläpuolelle sähkönsiirtoreitin ympärille. Syrinharjulla on esiintynyt myös talviaikaan jopa kymmeniä peuroja ja sen arvioidaan toimivan talvilaitumena.

Arvioinnin lopputulos on kaikilla Natura-alueilla varsin yhtenevä. Natura-arvioinnissa todetaan, että vaikutusten arvioidaan olevan suurimmillaan rakentamisaikana. Kirjallisuustietojen perusteella voidaan valita (rakennusaikaiseksi) maksimihäiriöalueeksi noin 3–5 km voimaloista,

jonka sisään valtaosa tarkasteltavista Natura-alueesta sijoittuu. Suuri osa edellä mainittujen Natura-alueiden alueesta jäisi kuitenkin 40 dB:n meluvyöhykkeiden ulkopuolelle. Tämän suuruinen melu peittyy Natura-arvion mukaan usein tuulen itsensä kasvillisuudesta aiheutuvan äänen alle.

Natura-arvioinnissa todetaan, että toiminta-ajan vaikutukset ovat todennäköisesti lievempiä kuin rakentamisajan vaikutukset. Ihmistoiminnan vähennyttyä rakentamisajan jälkeen metsäpeurat tottuvat rakennelmiin niin, että vasominen ja laiduntaminen ovat mahdollista jälleen suurimmalla osalla Natura-alueista. Ympäristön tarkkailu kuulon avulla on metsäpeuralle poron tavoin tärkeää, minkä vuoksi vähäisempikin jatkuva melu voi kuitenkin vaikuttaa lajiin kielteisesti. Pysyvämpiä elinolosuhteita heikentäviä vaikutuksia voisi aiheutua lähinnä melusta mm. Paukanevan eteläosaan ja Jatkonevan luoteisosaan sekä Kivinevan alueesta Matonevalle.

ELY-keskus huomauttaa, että metsäpeuran kuulo on todennäköisesti huomattavasti herkempi kuin meluselvityksissä käytetty 35–40 dB. Tuuli ei aina peitä voimaloista aiheutuvaa meteliä, vaan melu todennäköisesti aiheuttaa arviota laajempaa karkotusvaikutusta esimerkiksi vasomisaikaisina tyyninä kesäiltoina. Hankkeen yhteydessä laaditun meluselvityksen perusteella 35 dB:n melualue ulottuu merkittäville osille Lestijoen yläjuoksun ja Paukanevan-, Kivinevan- ja Isonen van Natura-alueita. Esimerkiksi Kivinevan Natura-alueeseen kuuluva, metsäpeuralle merkittävä Matoneva sijoittuu kokonaisuudessaan 35 dB:n meluvaikutusalueelle ja myös 40 dB:n meluvaikutus ulottuu suurimmalle osalle Matonevaa (lähes 90 %).

Vuoden 2024 Toholampi-Lestijärven tuulivoimahankkeen metsäpeuraselvityksen mukaan tuulivoimapuiston toiminnan aikaisten vaikutusten osalta välttelyanalyysissä on käytetty vertailtavuuden vuoksi samaa 500 metrin vaikutusalueita, kuin hankkeen aikaisemmassa YVA-, kaava-, ja luvitusvaiheessa. Vaikutusalueen määritys perustuu peurasuvun eläimillä tehtyihin useisiin tutkimuksiin (mm. Eftestøl ym. 2004, Jaakola 2015). Selvityksen mukaan, vaikka Jaakolan (2015) raportti ei ole vertaisarvioitu tutkimus, pidemmillekään vaikutusalueille ei ole metsäpeuran osalta olemassa vankkaa tieteellistä näyttöä. Viimeaikaisen koontitutkimuksen tulokset nisäkkäillä (mm. metsäkauris, kettu, rusakko) puoltasivat 600–700 metrin vaikutusalueen tarkastelua (Tolvanen, ym. 2023). Selvityksessä kuitenkin huomautetaan, että käytössä on kuitenkin ollut laajempiakin vyöhykkeitä, sillä yksittäiset tutkimukset ovat osoittaneet myös pidempiä välttämisyvyöhykkeitä (mm. Skarin ym. 2018, Tolvanen, ym. 2023). Edellä mainittujen tutkimusten tulokset ovat kuitenkin vasta alustavia tai vaativat metsäpeuran osalta lisätutkimuksia.

ELY-keskus toteaa, että tehty metsäpeuraselvitys on tuulivoimapuiston toiminnan aikaisten vaikutusten tarkastelun osalta osittain

tarkoituksenhakuinen ja tarkastelu subjektiivista. Valittu 500 metrin vaikutusalue ei perustu tuoreimpaan sovellettavissa olevaan tutkimukseen. Esimerkiksi ketulla ja rusakolla tehtyjen välttelytutkimusten soveltaminen metsäpeuran kohdalla ei ole asianmukaista. Tämänhetkinen paras tieto tuulivoiman aiheuttamasta välttelykäyttäytymisestä metsäpeuran kohdalla on saatavilla samasta koontitutkimuksesta, mihin myös selvityksessä viitataan (Tolvanen, ym. 2023). Tutkimuksessa todetaan peuran alalajin, eli poron parissa tehtyjen tutkimusten perusteella, että tuulivoimaloiden aiheuttamaa siirtymää esiintyi erityisesti rakennusvaiheessa, mutta sitä havaittiin myös voimaloiden ollessa toiminnassa. Siirtymismatkojen on havaittu myös olevan *pidempiä* voimaloiden ollessa toiminnassa, kuin niiden rakentamisen aikana. Turbiinien tuottaman melun todetaan tutkimusten perusteella häiritsevän vaatimen ja vasan interaktioita ja rajoittavan porojen mahdollisuutta kuulla saalistajan lähestyminen. Poron kohdalla kaikissa tarkastelluissa kuudessa tutkimuksessa havaittiin yhdenmukaisia ja pisimpiä siirtymiä, jotka olivat keskimäärin yli viisi kilometriä. On oletettavaa, että villi metsäpeura on mahdollisesti herkempi häiriölle, kuin puolikesy poro. Luonnonvarakeskus on asiantuntija-arvioinnissa Keski-Suomen 2040 kaavaehdotukseen ehdolla olevien tuulivoima-alueiden vaikutuksista metsäpeuraan (*Rangifer tarandus fennicus*) (Paasivaara, A. 2023) päätenyt samaan viiden kilometrin häiriövyöhykkeeseen, kuin edellä mainittu Tolvasen ym. tutkimus.

ELY-keskus toteaa, että keskimääräinen viiden kilometrin siirtymä viittaa siihen, että tuulivoimaloiden välttely liittyy metsäpeuralle todennäköisesti melun lisäksi myös tuulivoimaloiden näkyvyyteen niiden elinalueilla. Myös hankkeen ympäristövaikutusten arviointiselostuksen mukaan metsäpeuraan voi mahdollisesti vaikuttaa myös tuulivoimaloiden näkyvyys. Hankealueen ympäristössä voimalat näkyvät erityisesti avosoille ja peltoaukeille kangasmetsäsaarekkeiden reunuksia lukuun ottamatta. Rakennettavat voimalat näkyvät kaikilla hankealueen suoalueilla ja hankealueen ympäristössä, mutta erityisen laajasti Paukanevalla sekä itäpuolisella Aittosennevalla, koska ne ovat laajoja avoimia soita. Näkymäalueanalyysien perusteella Toholampi-Lestijärvi tuulivoimapuiston voimalat näkyisivät laajalti ympäröivillä Natura-alueilla aina Kotkannevan Natura-aluetta myöten, joka sijoittuu yli 10 kilometrin etäisyydelle hankealueesta. ELY-keskus kuitenkin toteaa, että on luultavaa, että tuulivoimaloista aiheutuvat suorat visuaaliset häiriövaikutukset eivät ulotu näin etäälle (>10 km) hankealueesta.

Edellä olevan perusteella ELY-keskus toteaa, että ei ole poissuljettua, etteikö häiriövaikutusta aiheutuisi metsäpeuralle aina noin viiden kilometrin etäisyydelle voimaloista. Natura-arvioinnissa todetaan, että kyseinen viiden kilometrin puskurialue ulottuu Toholampi-Lestijärven hankkeessa lähes kokonaisuudessa hankealueen läheisille

vasanhoitoalueille sekä tarkasteltaville Natura-alueille. Edelleen Natura-arvioinnissa todetaan, että käytössä olevan pantapeura-aineiston tarkastelun ja tuulivoima-alueiden ympäristössä tehtyjen maastohavaintojen perusteella välttelyetäisyys ei välttämättä Suomen peitteisissä ja tasaisemmissa olosuhteissa olisi niin suuri, mahdollisesti juuri näkymiä katkovilla rikkonaisilla ja saarekkeisilla alueilla. Kuitenkin myös pienemmille 1–2 kilometrin puskurialueille sijoittuvat useat merkittävät vasomisalueet niin hankealueella ja sen ympäristössä, kuin myös Natura-alueilla.

Toholampi-Lestijärven hankkeen ympäristövaikutusten arviointiselostuksessa todetaan, että Lestijärven puoleiset voimalat sijoittuvat metsäpeuran leviämisen kannalta ekologiselle vyöhykkeelle. Vaellusreitti kulkee arvioinnissa esitettyjen tietojen perusteella hankealueen välittömässä läheisyydessä sen eteläpuolella. Alueella on myös vaellusaikainen kerääntymisalue. Jo aikaisemmassa YVA-, kaava-, ja luvitusvaiheessa on arvioitu, että on mahdollista, että voimalat voisivat vaikuttaa vaellusreittien muotoutumiseen tulevaisuudessa. Natura-arvioinnissa todetaan, että noin neljäsosa panta-aineiston peuroista on kulkenut hankealueen kautta vaelluksissaan lounaan keskeisten talvilaidunten (mm. Lappajärvi, Lapua, Kauhava) ja koillisen (Pyhännän, Siikalatvan, Vaalan ja Utajärven ympäristön) sekä hankealueiden läheisten kesälaidunten välillä. Näin ollen Lestijärven puoleisen hankkeen toteuttaminen vaikuttaa suureen osaan Suomenselän metsäpeurapopulaatiosta. Tuulivoimahanke voisi osaltaan katkaista tai rajoittaa vaellusreittejä, mikäli metsäpeura osoittautuisi täysin välttävän tuulivoimaloita vaellusaikana, jolloin peurat joutuisivat kiertämään hankealueen. Arvioinnin mukaan vaeltaminen ei kuitenkaan pelkästään tapahdu Lestijärven puoleisen voimala-alueen kautta, vaan myös laajasti sen itäpuolitse. Metsäpeuran ei myöskään arvioida olevan vaellusaikaan erityisen häiriöherkkä, sillä se liikkuu laajalti eri maankäyttömuotojen alueelta ja myös asutuksen läheisyydessä. Vaikka metsäpeura kulkee mm., pelloilla ja osin läheltä asutusta vaelluksissa, ne suosivat kuitenkin rauhallisempia ylänkö- ja suoalueita vaellusreiteinään. Mikäli metsäpeura välttäisi tuulivoimarakennettuja alueita, vaelluksen arvioidaan kuitenkin onnistuvan hankealueiden kaakkoispuolelta sekä voimala-alueiden välisiltä Natura-alueiden muodostamilta ekologisilta käytäviltä.

ELY-keskus toteaa, että vaellusten aikana metsäpeurat käyttävät niille tyypillisiä elinympäristöjä liikkeessaan, mutta ne ylittävät tai ohittavat myös ihmisrakenteita, joita vaellusreitillä esiintyy. Syksyn kiima-aikana, vaellusten tai talvehtimisen aikana suora häiriövaikutus lienee siis heikompaa kuin kesällä ja vasanhoitoaikana. Toteutuessaan Toholampi-Lestijärven tuulivoimapuisto saattaa kuitenkin muodostaa merkittävän estevaikutuksen kohti Natura-alueita, sekä muuttaa radikaalisti nykyisiä kerääntymisalueita ja vaelluskäytäviä. ELY-keskus

yhtyy Natura-arviossa esitettyyn näkemykseen, että tuulivoimaloiden aiheuttaman häiriövaikutuksen suuruutta ei voida varmuudella arvioida. Selkeää tutkittua tietoa metsäpeuran osalta ei vielä ole saatavilla. Porojen on kuitenkin havaittu välttelevän entisiä vaellusreittejään, jos ne sijaitsivat kahden kilometrin säteellä tuulivoimalan rakennusalueelta (Skarin ym. 2015). Villillä metsäpeuralla välttelykäyttäytyminen saattaa olla laajempaa. Mikäli välttely olisi Natura-arviossa esitettyä (ei merkittävä) voimakkaampaa, Toholampi-Lestijärven Lestijärven puoleinen hanke voisi osaltaan katkaista tai rajoittaa nykyisiä kerääntymisalueita ja vaelluskäytäviä. Asiassa tulee ottaa huomioon myös jo rakennetut tuulivoima-alueet, kuten Lestijärven tuulivoimapuiston Hittisennevan osa-alue, jonka lähimmät voimalat sijoittuvat noin 3,5 kilometrin etäisyydelle Isonnevan Natura-alueesta. Mikäli tuulivoimaloista aiheutuu Natura-arvioinnissa esitettyä voimakkaampaa välttelyä, joutuisivat metsäpeurat kiertämään tuulivoima-alueita ja vaikutuksia saattaisi aiheutua koko Suomenselän metsäpeurapopulaatiolle. Myös Isonnevan-, Lestijoen yläjuoksu ja Paukannevan- sekä Kivinevan alueen Natura-alueille saattaisi aiheutua estevaikutusta.

Kotkannevan kohdalla ei juurikaan arvioida vaikutuksia voimalinjojen aiheuttamasta välttelyvaikutuksesta. Natura-arvioinnissa viitataan Isonnevan Natura-alueen kohdalla tehtyyn arvioon, jonka mukaan metsäpeurojen vaellusreitit risteävät olemassa olevien sähkösiirtolinjojen kanssa monin paikoin, minkä perusteella tämän hankkeen rakennettavien sähkösiirtoreittien ei lähtökohtaisesti arvioida muodostavan estettä metsäpeuran vaellukselle.

ELY-keskus huomauttaa, että saatavilla ei ole tutkittua tietoa metsäpeuran välttelykäyttäytymisestä voimalinjojen läheisyydessä. Alkuperäisessä Natura-arvioinnissa vuodelta 2016 kuitenkin todetaan, että viime vuosikymmeninä tehdyissä tutkimuksissa on havaittu ihmisten toimintojen ja infrastruktuurin, kuten teiden ja voimalinjojen, vaikuttavan peuraeläinten (poro, tunturipeura ja karibu) käyttäytymiseen. Tutkimuksissa on mm. tunturipeurojen ja porojen todettu välttelevän voimajohtoja niiden linjamaisen rakenteen sekä johtimista aiheutuvien koronapurkausten vuoksi. Näissä tutkimuksissa on saatu vahvoja viitteitä siitä, että voimajohtot vähentävät Rangifer-suvun peurojen elinympäristöjen käyttöä voimajohtolinjojen läheisyydessä aina neljän kilometrin etäisyydelle saakka. Vaikka pantapeura-aineiston perusteella voidaan todeta myös vasovien ja vasojen hoitavien vaatimien liikkuvan voimalinjojen vaikutuspiirin alueella, saattaa kyseessä olla häiriötä kestävät yksilöt. Voimalinjoista aiheutuvia merkittäviä heikentäviä vaikutuksia ei siis voi poissulkea Kotkannevan Natura-alueelle (sähkösiirtovaihtoehto SVE2), tai Lestijoen yläjuoksu ja Paukannevan- Kivinevan- ja Isonnevan Natura-alueille (sähkösiirtovaihtoehdot SVE1 ja SVE2).

Yhteisvaikutukset muiden hankkeiden kanssa metsäpeuraan

Toholampi-Lestijärven tuulivoimapuiston ympärille (< 35 km) suunnitellaan / rakennetaan / on luvitettu 15 muuta tuulivoimalahanketta ja toiminnassa on viisi tuulivoimapuistoa. Näistä suurin osa sijoittuu metsäpeuran vasomisalueille ja samalla vaellusreiteille. Näistä lähimmät ovat Vääräjoen ja Kenkäkankaan tuulivoimahankkeet. Vääräjoki on YVA-menettelyvaiheessa oleva tuulipuisto, joka sijoittuu Toholampi-Lestijärven hankealueen viereen itäpuolelle. Kengänkankaan YVA-menettelyvaiheessa oleva tuulipuisto sijoittuu Toholampi-Lestijärven hankealueen itäpuolelle.

Yhteisvaikutuksia lähialueen muiden tuulivoimapuistojen kanssa tarkastellaan Natura-arvioinnissa vain meluvaikutusten kautta. Kuten edellä on kuitenkin tuotu esille, on pelkästään meluvaikutusten tarkastelu riittämätöntä metsäpeuran välttelykäyttäytymistä tarkastellessa. Lisäksi yhteisvaikutusten tarkastelu vaellusyhteyksiin on puutteellista. Kuten edellä on mainittu, saattaa esimerkiksi Lestijärven tuulivoimapuiston Hittisennevan osa-alueesta olla merkittävää vaikutusta metsäpeuran kerääntymisalueisiin ja vaelluskäytäviin sekä Natura-alueiden saavutettavuuteen metsäpeuran kannalta.

Natura-arvioinnissa todetaan, että Toholampi-Lestijärven tuulivoimahanke ei yksin muodosta uhkaa lajin pitkäaikaiselle kannankehitykselle. Kuitenkin lajin levinneisyysalueelle sijoittuvat useat tuulivoimahankkeet tulevat todennäköisesti jossain määrin heikentämään lajin elinympäristöverkostoa populaation levinneisyysalueella ja mahdollisesti hidastamaan kannankehitystä. Metsäpeurakannan kasvu ja populaatio leviäminen suojelualueiden ulkopuolisille alueille osaltaan lieventää syntyviä vaikutuksia. Kuitenkin toisaalla todetaan, että kaikkien suunniteltujen tuulivoimahankkeiden ja muiden alueen hankkeiden toteutuessa yhteisvaikutukset voivat nousta suuriksi.

ELY-keskus huomauttaa, että Suomenselän metsäpeurapopulaatio on ollut vakaa vuodesta 2021. Tämä vakaus ei kuitenkaan välttämättä jatku tulevaisuudessa. Metsäpeuran tutkimuksesta ja seurannasta Suomessa vastaava Luonnonvarakeskus on arvioinut, että mikäli Keski-Suomen, Etelä- ja Keski-Pohjanmaan, sekä Pohjois-Pohjanmaan maakuntien tuulivoimasuunnitelmat realisoituvat, niin suurin osa Suomenselän lisääntymisen ydinalueesta muuttuu häiriöalueeksi. Yhdessä muiden muutosvoimien kanssa metsäpeurakanta tällöin todennäköisesti romahtaa koko sen nykyisellä Suomenselän lisääntymisen ydinalueella ja jäljelle jääneen peurakannan painopiste muuttuu Pohjois-Pohjamaalle ja Kainuuseen. Tämä ei voi myöskään olla vaikuttamatta Suomenselän metsäpeurapopulaation esiintymäalueella sijaitsevien Natura-alueiden metsäpeuroihin.

Vaikutukset SAC-alueilla esiintyvään ominaiseen lajistoon

Hankkeen vaikutukset arvioidaan vaihtoehdossa VE1 yhdelle Kivinevan Natura-alueen tietolomakkeella mainitulle salassa pidettävälle lintulajille merkittävän kielteisiksi ja kohtalaisen kielteisiksi vaihtoehdoissa VE0+ ja VE0. ELY-keskus toteaa, että kyseinen lintulaji on merkittävä huippupeto ja sen vaikutus alueen ekologiaan on merkittävä. Täten lajin pesimämenestys ja esiintyminen Natura-alueella on keskeistä tarkasteltaessa Natura-alueen eheyttä. Hankkeen jatkosuunnittelussa tulee varmistaa, että Toholampi-Lestijärven tuulivoimahankkeesta aiheutuvat haitalliset törmäys- ja häiriövaikutukset sekä yhteisvaikutukset Kenkäkankaan ja Vääräjoen hankkeiden kanssa saadaan poissuljettua poistamalla riskialttimmat voimat kyseisiltä hankealueilta. Esitetty kolmen voimalan poistaminen ei todennäköisesti ole riittävä lieventämistoimenpide, mikäli myös Kenkäkankaan ja Vääräjoen tuulivoimahankkeet toteutuvat jossain laajuudessa.

Vaikutusten lieventämistoimenpiteet

ELY-keskus toteaa, että esitetyillä lieventämistoimenpiteillä ei voida riittävällä tavalla lieventää tuulivoimaloiden käytöstä aiheutuvaa häiriötä erityisesti metsäpeuran vasomis- ja vasanhoitoalueille. Lisäksi rakennettavista voimaloista ja voimalinjoista saattaa aiheutua välttelykäyttäytymistä, joka vaikuttaa merkittävällä tavalla metsäpeuran vaelluskäyttäytymiseen ja tätä kautta Natura-alueiden saavutettavuuteen. Tätä vaikutusta ei pystytä vähentämään esitetyillä lieventämistoimenpiteillä.

Salassa pidettävälle lintulajille aiheutuvaa törmäysriskiä voidaan todennäköisesti pienentää toteuttamalla lieventäviä toimenpiteitä, kuten asentamalla voimalinjoin huomiopalloja, -lippuja tai -spiraaleja havaittavuuden parantamiseksi. Lisäksi törmäyskuolemia tuulivoimaloihin voidaan pyrkiä vähentämään maalaamalla voimaloiden yksi roottorinlapa tummaksi. Näillä toimenpiteillä ei kuitenkaan todennäköisesti pystytä lieventämään riittävällä tavalla voimaloista aiheutuvaa törmäysriskiä Kivinevan reviiiriin, vaan lieventämistoimenpiteenä tulee toteuttaa riskialttiimpien voimaloiden poistaminen. Koska törmäys- ja häiriövaikutukset yhdessä Kenkäkankaan ja Vääräjoen hankkeiden kanssa kasvavat Kivinevan reviiirillä merkittävän kielteisiksi, ei poistettavien voimaloiden lukumäärää voida tässä yhteydessä arvioida.

Vaikutukset Natura-alueiden eheyteen

Komission ohjeiden mukaan negatiivinen vaikutus alueen eheyteen on lopullinen kriteeri, jonka perusteella todetaan, ovatko vaikutukset merkittäviä. Eheyden tarkastelussa on kyse siitä, voiko alue hankkeesta tai suunnitelmasta huolimatta pitkälläkin tähtäyksellä säilyä sellaisena, että sen suojelutavoitteisiin kuuluvat luontotyytit eivät "mainittavasti supistu ja suojeltavien lajien populaatiot pystyvät kehittymään suotuisasti tai vähintään säilymään nykyisellä tasollaan". Koko Natura-

alueen ekologisen rakenteen ja toiminnan täytyy siis säilyä elinkelpoisena, kuten myös niiden suojeluperusteena olevien luontotyyppien ja lajien kantojen täytyy säilyä elinvoimaisena. Eheyteen vaikuttavia tekijöitä ovat mm. elinpiirit, ruokailu- ja pesimäalueet, ravinne- ja hydrologiset suhteet, ekologiset prosessit sekä lajien populaatiot.

ELY-keskus toteaa, että merkittäviä haitallisia vaikutuksia metsäpeuraan ei voida tieteellisen tiedon perusteella poissulkea. Koska tuulivoimahankkeen vaikutukset metsäpeuraan jäävät epävarmoiksi, ei vaikutuksia Natura-alueiden eheyteen voida tarkasti arvioida. Mikäli osa Natura-alueella esiintyvistä lajille sopivasta elinympäristöstä muuttuu välttelykäyttämisen takia lajille sopimattomaksi tai laji ei estevaikutuksen vuoksi enää saavuta elinympäristöä, vaikuttaa tämä kielteisesti Natura-alueiden eheyteen. Toholampi-Lestijärven tuulivoimahankkeen toteutuminen ja yhteisvaikutukset muiden alueen tuulivoimahankkeiden kanssa voivat mahdollisesti pitkällä aikavälillä vaikuttaa Natura-alueiden suojeluperusteena olevan metsäpeurakannan säilymiseen alueilla elinkelpoisena ja täten Natura-alueiden eheyteen. Olemassa olevan tiedon perusteella jää merkittävä epäily haitallisista vaikutuksista Natura-alueilla suojeluperusteena olevaan metsäpeuraan.

Tiivistelmä

Käytettävissä olevien tietojen perusteella Toholampi-Lestijärven tuulivoimapuiston hankealue on laajemmassa mittakaavassa osa Suomenselän metsäpeurakannalle tärkeitä alueita sen elinkierron eri vaiheissa. Natura-alueet ja niitä ympäröivät alueet ovat tiiviissä ekologisessa vuorovaikutuksessa keskenään. Muutokset Natura-alueen ulkopuolella saattavat johtaa merkittäviin välillisiin vaikutuksiin myös varsinaisella Natura-alueella.

ELY-keskus huomauttaa, että aikaisemmassa YVA-, kaava-, ja luvitusvaiheessa ei ole ollut käytössä sovellettavissa olevaa tutkimusta metsäpeuran välttelykäyttämisen tulivoimaa kohtaan tai sitä ei ole huomioitu vaikutusarvioiden laadinnassa. Tämän vuoksi aikaisemmassa vaiheessa tehdyt johtopäätökset tuulivoiman vaikutuksista metsäpeuralle eivät ole uuden tiedon valossa ajantasaisia ja asianmukaisia.

Natura-arvioinnissa esitetyn 500 metrin suojavyöhykkeen tueksi ei esitetä tutkimuksia lukuun ottamatta viittauksia metsäkauriin, ketun ja rusakon parissa tehtyihin tutkimuksiin (Tolvanen, ym. 2023). Täten 500 metrin suojavyöhykkeen riittävyyden arviointi jää vajavaiseksi, eikä tämän perusteella merkittävät heikentävät vaikutukset ole objektiivisesti poissuljettavissa. Mikäli välttämisreaktio on arvioinnissa esitettyä voimakkaampaa, kuten samaisessa Tolvasen ym. tutkimuksessa esitetään peuran alalajien kohdalla tehtyjen tutkimusten pohjalta, voivat tuulivoimalat ja alueella muu rakennettava infrastruktuuri haitata merkittävästi erityisesti metsäpeuran vasomisalueita, mutta myös kulkuyhteyksiä ja kerääntymisalueita. Myöskään rakentamisajan

jälkeiseen tottumiseen tuulivoimarakenteita kohtaan ei ole selvityksessä esittää tutkimusviitettä. Yhteisvaikutusten merkittävyys voi nousta Natura-arvioinnissa arvioitua suuremmaksi etenkin vasomisen ja vasanhoitojakson osalta.

Edellä olevan perusteella ELY-keskus toteaa, että hankkeen vaikutukset Natura-alueille, joiden suojeluperusteena mainitaan metsäpeura, jäävät epävarmoiksi, vaikkakin peuran alalajien parissa tehdyn tutkimuksen perusteella vaikutukset ovat todennäköisiä ja merkittävän haitallisia. Paras saatavilla oleva tieto antaa voimakkaita viitteitä metsäpeuran merkittävästä välttelykäyttäytymisestä tuulivoimaloita kohtaan erityisesti vasomis- ja vasanhoitoaikaan. Vakiintuneen oikeuskäytännön perusteella varovaisuusperiaate edellyttää Natura-arvioinnin kohdalla merkittävien vaikutusten poissulkemista tavalla, joka ei jätä epäilyksiä (mm. KHO 2020:3). Nyt kyseessä olevan hankkeen kohdalla vaikutukset tulee täten arvioida varovaisuusperiaatteen mukaisesti merkittävän heikentäväksi, etenkin kun huomioidaan, että hanke sijoittuu Suomenselän metsäpeurapopulaation kannalta keskeiselle alueelle.

Luonnonsuojelulain 39 §:n mukaan viranomainen ei saa myöntää lupaa hankkeen toteuttamiseen eikä hyväksyä tai vahvistaa suunnitelmaa, jos 35 §:n 1 ja 2 momentissa tarkoitettu arviointi- ja lausuntomenettely osoittaa hankkeen tai suunnitelman merkittävästi heikentävän niitä luonnonarvoja, joiden suojelemiseksi alue on sisällytetty tai on tarkoitus sisällyttää Natura 2000 verkostoon. Sen estämättä mitä 1 momentissa säädetään, saadaan lupa muutoin lainsäädännössä säädetty edellytykset täyttävälle hankkeelle kuitenkin myöntää tai suunnitelma hyväksyä tai vahvistaa, jos hankkeelle tai suunnitelmalle ei ole vaihtoehtoista ratkaisua ja valtioneuvosto yleisistunnossa päättää, että hanke tai suunnitelma on toteutettava erittäin tärkeän yleisen edun kannalta pakottavasta syystä.

Natura-arvioinnin täydentäminen

ELY-keskus huomauttaa, että metsäpeuran osalta Natura-arviointia ei todennäköisesti tällä hetkellä pystytä päivittämään puutteellisen tutkimustiedon vuoksi. Tuulivoiman vaikutuksia Suomen olosuhteissa mm. metsäpeuraan on ryhdytty tutkimaan Luonnonvarakeskuksen ja 14 tuulivoimayhtiön yhteisessä WINDLIFE-hankkeessa (Metsäeläinten esiintyminen ja elinympäristöjen käyttö tuulivoimaloiden lähialueilla), jonka toimiaika on vuosina 2023–2027. Metsäpeurakannan hoitosuunnitelmassa (MMM 21:2023) todetaan, että uusia metsäpeuraa koskevia tutkimustuloksia on syytä odottaa ja huomioida ennen kuin laajempia alueita metsäpeuran keskeisillä elinalueilla kaavoitetaan tuulivoimalle.

Tämä asiakirja on valmisteltu luonnonsuojelun valvontaryhmässä ja hyväksytty sähköisesti viraston sähköisessä

asianhallintajärjestelmässä. Asian on esitellyt ylitarkastaja Toni Etholén luonnonsuojeluyksiköstä ja ratkaissut ryhmäpäällikkö Johanna Kullas.

Tämä asiakirja EPOELY/2187/2024 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument EPOELY/2187/2024 har godkänts elektroniskt

Esittelijä Etholén Toni 19.12.2024 10:24

Ratkaisija Kullas Johanna 19.12.2024 10:35